



Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung



Federal Public Service
Social Security

STAKEHOLDEROVERLEG BELMOD-project

Fiche 1: Een rechtvaardige bestaansmiddelentoets

Brussel 3/12/2020

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (Henk.VanHootegem@cntr.be)

Belgisch Netwerk Armoedebestrijding (Caroline.vanderhoeven@bapn.be)

Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid (Natascha.vanmechelen@minsoc.fed.be)



Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung



Federal Public Service
Social Security

Agenda

- I. BELMOD-project: Doel
- II. BELMOD-project: Methode
- III. Rechtvaardige bestaansmiddelentoets: vragen en uitdagingen



BELMOD-project: DOEL

I. Toegang tot sociale bescherming in België verbeteren door NTU te reduceren

Meer bepaald door middelentoetsen van volgende sociale rechten te vereenvoudigen, harmoniseren en automatiseren:

- IVT: inkomensvervangende tegemoetkoming voor personen met een handicap
- Leefloon
- IGO: inkomensgarantie voor ouderen
- Verwarmingstoelage
- VT: verhoogde tegemoetkoming

II. Microsimulatie-instrument moderniseren

Om de gevolgen van geplande hervormingen in te schatten en vast te stellen wiens inkomsten er zullen worden door beïnvloed.

Het zal dus ook de maatregelen gericht op vereenvoudigen, harmoniseren en automatiseren van sociale rechten simuleren.



Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaanszekerheid en sociale uitkering
Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung



Federal Public Service
Social Security

BELMOD-project: METHODE

Twee rapporten gebaseerd op
vergelijkend onderzoek naar
vereenvoudiging, harmonisering en
automatisering van middelentoetsen

Overleg, gebaseerd op de twee
rapporten, met kwetsbare groepen
en betrokkenen uit het werkveld, de
administraties en het onderzoek

Inventaris van de
mogelijke
beleidsmaatregelen

Simuleren van de
mogelijke
beleidsmaatregelen in
het nieuwe
microsimulatiemodel

Jan 2019

Dec/Jan 2020/2021

2021

2021/2022

1. Overleg georganiseerd door **BAPN** met vereniging en netwerken (november)
2. Overleg georganiseerd door **Steunpunt tot bestrijding van armoede** met verschillende actoren en input van BAPN
 - December: Informatieronde
 - Januari: Discussieronde



Wat is een rechtvaardige bestaansmiddelentoets?

Bestaansmiddelentoets = Manier om inkomensvoorwaarde voor sociaal recht te controleren en de legitimiteit van bijstandsregelingen te ondersteunen



1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?



2. Wat is de huishoudenssamenstelling en wiens inkomsten moeten we mee in rekening brengen?



3. Over welke periode willen we de inkomsten berekenen en hoe actueel zijn de gebruikte inkomsten?

1. Volledigheid
2. Actualiteit
3. Eenvoud
4. Realiteit



1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?

Inkomsten uit tewerkstelling

Inkomsten uit vermogen

Inkomsten uit sociale zekerheid/sociale bijstand

Diverse inkomsten

Beschikbare \leftrightarrow Besteedbare inkomsten



1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?

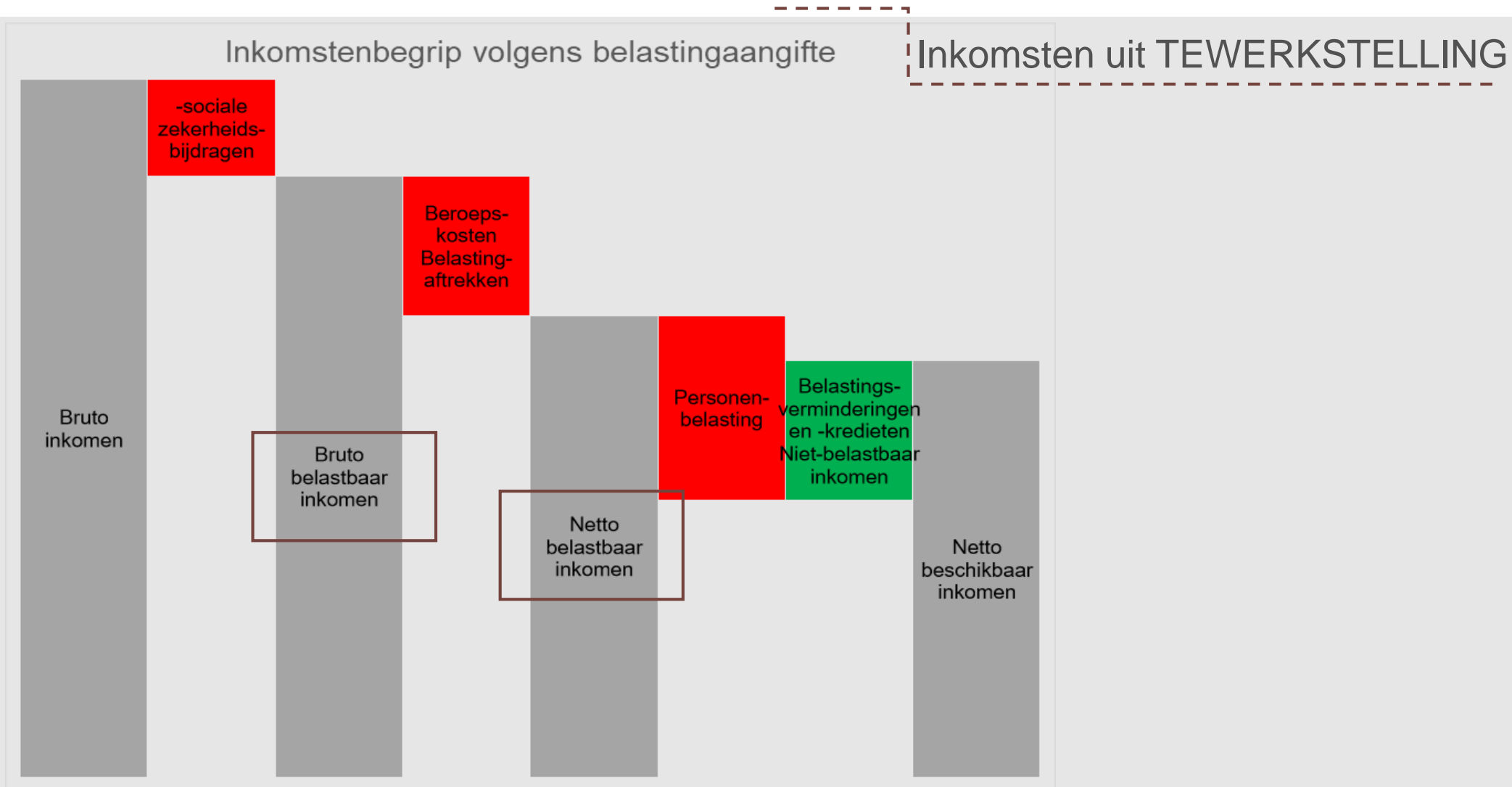
Inkomsten uit TEWERKSTELLING

CONCEPT	BRON	VOORBEELD	VOOR –EN NADELEN
Bruto belastbaar inkomen	Belastingaangifte	IGO	<p> Eenvoudig (makkelijk automatiseerbaar) Realistisch (niet afhankelijk van fiscale reglementering)</p> <p> Niet actueel Minst volledig (houdt geen rekening met beroepskosten etc.)</p>
Netto belastbaar inkomen	Belastingaangifte	IVT	<p> Eenvoudig (makkelijk automatiseerbaar) Vollediger (dan bruto belastbaar inkomen en nettoloon wegens belasting aftrekken)</p> <p> Niet actueel Niet realistisch (afhankelijk van fiscale reglementering)</p>
Nettoloon	Loonbrief	Leefloon	<p> Actueel</p> <p> Niet eenvoudig (moeilijk automatiseerbaar) Niet realistisch (afhankelijk van schaal bedrijfsvoorheffing)</p>

→ Verschillende vrijstellingen per bestaansmiddelentoets -- Invloed op activering



1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?

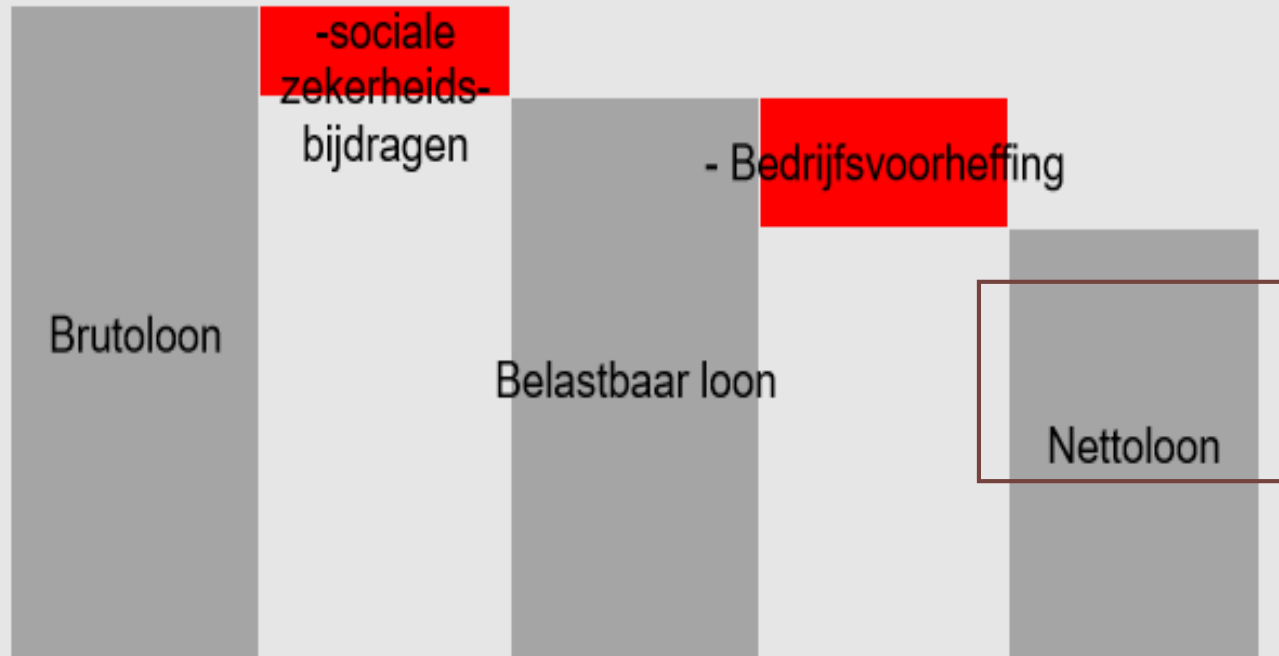




1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?

Inkomsten uit TEWERKSTELLING

Inkomstenbegrip volgens loonbrief





1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?

Inkomsten uit ROEREND VERMOEGEN

CONCEPT	BRON	VOORBEELD	VOOR –EN NADELEN
Roerende inkomsten (vb. Inkomsten spaarboekjes >1960 EUR)	Belastingaangifte	Verwarmingstoelage	<p> Eenvoudig (makkelijk automatiseerbaar)</p> <p> Niet actueel (belastingaangifte)</p> <p> Niet volledig</p> <p> Niet realistisch (afhankelijk van fiscale reglementering)</p>
Alle roerende inkomsten (vb. Alle inkomsten spaarboekjes, obligaties)	Vragenlijst	VT	<p> Actueel</p> <p> Volledig</p> <p> Realistisch (niet afhankelijk van fiscale reglementering)</p> <p> Niet eenvoudig (moeilijk automatiseerbaar)</p>
Roerend vermogen (vb. Saldo gespaard geld op spaarrekening) + Afstand roerend vermogen (vb. Schenking van spaarboekjes aan kinderen)	Vragenlijst OF Sociaal onderzoek	Leefloon	<p> Actueel</p> <p> Volledig</p> <p> Realistisch (niet afhankelijk van fiscale reglementering)</p> <p> Niet eenvoudig (moeilijk automatiseerbaar)</p>

→ Verschillende vrijstellingen per bestaansmiddelentoets – Wat met een beetje spaargeld als buffer?



1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?

Inkomsten uit ONROEREND VERMOEGEN

CONCEPT	BRON	VOORBEELD	VOOR – EN NADELEN
Onroerende inkomsten (vb. Kadastraal Inkomen voor eigen woonhuis indien lening voor 2015 werd aangegaan)	Belastingaangifte	Verwarmingstoelage	<p> Eenvoudig (makkelijk automatiseerbaar)</p> <p> Niet actueel Niet volledig Niet realistisch (afhankelijk van fiscale reglementering)</p>
Alle onroerende inkomsten (vb. Kadastraal inkomen van al het onroerend vastgoed)	Vragenlijst	VT	<p> Vollediger</p> <p> Niet eenvoudig (moeilijk automatiseerbaar) Niet actueel Niet realistisch (afhankelijk van fiscale reglementering)</p>
Alle onroerende inkomsten + Afstand onroerend vermogen (vb. Schenking van woonhuis aan kinderen)	Vragenlijst OF Sociaal onderzoek	IGO	<p> Vollediger Realistisch (niet afhankelijk van fiscale reglementering)</p> <p> Niet eenvoudig (moeilijk automatiseerbaar) Niet actueel</p>
Bruto huurprijzen	Sociaal onderzoek	Leefloon	<p> Actueel Realistisch (niet afhankelijk van fiscale reglementering) Vollediger (even volledig als alle onroerende inkomsten)</p> <p> Niet eenvoudig (moeilijk automatiseerbaar)</p>

→ Verschillende vrijstellingen per bestaansmiddelentoets – Wat met vrijstelling eigen woonhuis ?



1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?

Inkomsten uit SOCIALE RECHTEN

Inkomsten van **rechten sociale zekerheid** (zijn belastbaar en) worden in rekening gebracht, behalve gezinsbijslagen (inclusief schoolpremies).

Inkomsten van **rechten sociale bijstand** (zijn niet belastbaar en) worden doorgaans NIET in rekening gebracht, behalve de IGO



Het leefloon vormt hier echter een uitzondering aangezien dit het laatste vangnet betreft.

Leefloon kan bovenop IVT of IGO uitgekeerd worden en dan worden deze rechten wel mee opgenomen in de berekening.



1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?

Inkomsten uit ANDERE BRONNEN

ONTVANGEN onderhoudsgeld	BETAALD onderhoudsgeld	Studietoelagen	Voorbeeld
Enkel vrijgesteld indien ten gunste van kinderen ten laste	Altijd in rekening gebracht	Altijd vrijgesteld	IVT
Enkel in rekening gebracht indien ontvangen van ex-partners	Altijd vrijgesteld	Altijd vrijgesteld	IGO
Altijd in rekening gebracht	Altijd in rekening gebracht	Altijd vrijgesteld	Verwarmingstoelage



Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

BAPN



Federal Public Service
Social Security



1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?

Beschikbaar VS Besteedbaar

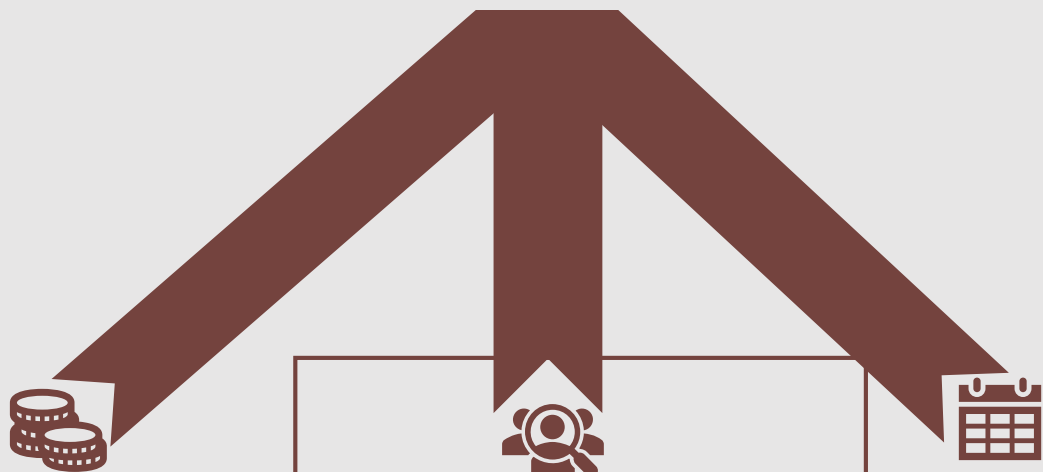
Wat met huurinkomsten?

Wat met schulden?



Wat is een rechtvaardige bestaansmiddelentoets?

Bestaansmiddelentoets



1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?

2. Wat is de huishoudenssamenstelling en wiens inkomsten moeten we mee in rekening brengen?

3. Over welke periode willen we de inkomsten berekenen en **hoe actueel** zijn de gebruikte inkomsten?



Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaanszekerheid en sociale uitkering
Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung



Federal Public Service
Social Security



2. Wat is de huishoudenssamenstelling en wiens inkomsten worden meegeteld?

Een rechtvaardige middelentoets moet de behoefte en de draagkracht van een huishouden correct in kaart brengen door rekening te houden met:

- 1/ de huishoudenssamenstelling (behoefte)
- 2/ de inkomsten die de verschillende huishoudleden bijdragen (draagkracht)



2. Wat is de huishoudenssamenstelling?

Het uitkeringsbedrag kan verschillen naargelang van de categorie waartoe een rechthebbende behoort.

Zo zijn volgende categorieën mogelijk:

Personen met gezinslast

Alleenstaanden

Samenwonenden



2. Wiens inkomsten moeten meegeteld worden?

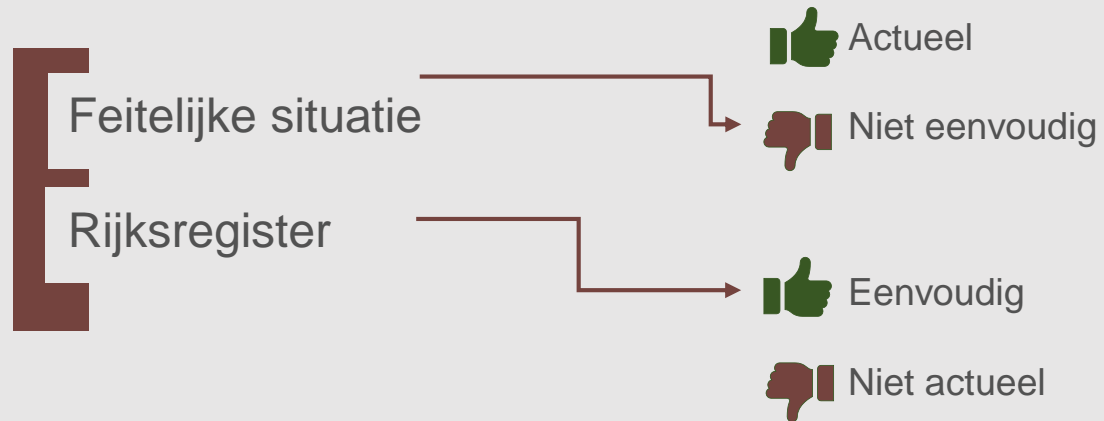
Voorbeelden van verschillende indelingen:

Nauw	Inkomensgarantie voor ouderen	Echtgeno(o)t(e) of wettelijk samenwonende persoon als ze dezelfde hoofdverblijfplaats hebben
	Leefloon	Echtgeno(o)t(e) of levenspartner en (eventueel) meerderjarige ascendenten en descendenten van de eerste graad die op hetzelfde adres zijn ingeschreven
Breed	Verwarmingstoelage	Alle huishoudleden



2. Welke bron gebruiken?

Er bestaan verschillende bronnen om te bepalen wie deel uit maakt van het huishouden?





Wat is een rechtvaardige bestaansmiddelentoets?

Bestaansmiddelentoets



1. Met welke inkomsten moeten we rekening houden?



2. Wat is de huishoudenssamenstelling en wiens inkomsten moeten we mee in rekening brengen?





3. Over welke periode willen we de inkomsten berekenen en **hoe actueel** zijn de gebruikte inkomsten?



3. Over welke periode willen we de inkomsten berekenen ?


JAARINKOMSTEN:

 Vollediger (vb: inclusief
seizoensgebonden inkomens)
Mogelijk eenvoudiger (afhankelijk
van bron)

 Niet actueel

MAANDINKOMSTEN

 Actueel

 Niet volledig
Niet eenvoudig (moeilijk te automatiseren)





3. Hoe actueel zijn de gegevens die gebruikt worden ?



Eenvoudig

Niet actueel

Niet volledig



Niet realistisch



Actueel (voor discussie vatbaar)

Volledig

Realistisch



Niet eenvoudig



Actueel

Volledig

Realistisch



Niet eenvoudig

Aanvraag
sociaal recht

Inkomsten van twee jaar geleden

Bron: Belastingaangifte

Vb: IVT

Inkomsten van één jaar geleden

Bron: Vragenlijst

Vb: IVT

Huidige inkomsten

Bron: Vragenlijst/sociaal onderzoek

Vb: VT/ Leefloon



Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung



Federal Public Service
Social Security

Fiche 2: Harmonisering van bestaansmiddelentoetsen



Harmonisering van bestaansmiddelentoetsen

Welke bestaansmiddelentoetsen harmoniseren?

Inkomensvervangende uitkeringen (v. IVT) ↔ Kostenreducerende tegemoetkomingen (vb. VT)

Verhoogde Tegemoetkoming ↔ Andere kostenreducerende tegemoetkomingen

Leefloon (laatste vangnet) ↔ Andere sociale rechten

Hoe harmoniseren?

Inkomensdrempels (⚠ 'Alles-of-niets-verhaal')

Toekenningscriteria (Vb. Verwarmingstoelage en Sociaal tarief voor gas en elektriciteit)

Uitkeringsbedragen (Vb. Verwarmingstoelage en Sociaal tarief voor gas en elektriciteit)